

організації освітнього процесу, забезпечення комфортних умов навчання, а й на популяризацію здорового способу життя усіма педагогами, формування у студентів потреби вести здоровий спосіб життя. Така потреба надалі трансформується у стиль життя дорослої людини і стане запорукою профілактики професійним деформаціям.

4. Процес формування soft skills у межах навчальної дисципліни «Фізичне виховання» повинен мати наступність між закладами, дошкільної освіти, загальної середньої освіти та закладами вищої освіти, оскільки процес формування значної частини гнучких компетентностей розпочинається ще в дитячому чи підлітковому віці і продовжується в юнацькому, переходячи до стадії розвитку.

5. Використання дидактично ефективних технологій, методів і форм для формування soft skills: методи аналізу і рефлексії, інтерактивні методи, методи мотивації до самовдосконалення, коучингові технології, тренінгові технології, технологія коворкінгу.

Бурлакова І. А.

*доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри психології та педагогіки,
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ (м. Дніпро)*

Шевяков О. В.

*доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри психології та педагогіки,
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ (м. Дніпро)*

Кондес Т. В.

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов та загальноосвітніх дисциплін,
«Університет «КРОК» (м. Київ)*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Burlakova I. A., Sheiyakov O. V., Kondes T. V. Psychological and pedagogical system for formation of health and preservative competencies in the student environment

Keywords: health, health care, healthy lifestyle, competencies, competence approach, specialists

Компетентності, які отримує майбутній фахівець в процесі життєдіяльності, мають на меті всебічний розвиток фізичного, інтелектуального та

культурного потенціалу, підготовку до виконання професійної діяльності, формування особистісних якостей громадянина України, здатного забезпечити країні гідне місце у світовій цивілізації. Необхідність реформування системи освіти України, її удосконалення і підвищення рівня якості є найважливішою соціокультурною проблемою, яка обумовлюється процесами глобалізації та потребами формування позитивних умов для індивідуального розвитку майбутнього фахівця, його соціалізації та самореалізації у сучасному світі, зокрема на підґрунті особистісно-компетентнісного підходу.

У світі змін культурно-освітніх парадигм і сенсів, від людини потрібні компетентності нового формату, навички XXI століття, тобто глобальні компетентності, а саме:

– особистісні якості, риси характеру, які допомагають адаптуватися до стрімких змін навколишнього середовища (духовно-моральні цінності, соціально-культурні цінності, вміння працювати на результат, лідерські якості, ініціативність, допитливість, наполегливість);

– базові знання, вміння та навички, які допомагають вирішувати повсякденні завдання (навички осмисленого читання і письма, природничо-наукові знання, математична грамотність, фінансова та підприємницька грамотність, ІКТ-грамотність, культурна і суспільна грамотність тощо);

– компетенції, що допомагають вирішувати більш складні завдання, в ситуації невизначеності і швидких технологічних змін навколишнього середовища (критичне мислення, вміння спілкуватися, працювати в колективі, конструктивно взаємодіяти з членами команди, креативність, творче мислення) [1].

Аналізуючи співвідношення професіоналізму з різними аспектами зрілості фахівця, вчені виділяють чотири види професійної компетентності: спеціальну, соціальну, особистісну, індивідуальну:

1. Спеціальна, або діяльнісна професійна компетентність, характеризує володіння діяльністю на високому професійному рівні і включає не лише наявність спеціальних знань, а й вміння застосувати їх на практиці.

2. Соціальна професійна компетентність характеризує володіння способами спільної професійної діяльності і співпраці, прийнятими в професійному співтоваристві прийомами професійного спілкування.

3. Особистісна професійна компетентність характеризує володіння способами самовираження і саморозвитку, засобами протистояння професійній деформації. Сюди ж відносять здатність фахівця планувати свою професійну діяльність, самостійно приймати рішення, бачити проблему.

4. Індивідуальна професійна компетентність характеризує володіння прийомами саморегуляції, готовність до професійного зростання, несхильність професійному старінню, наявність стійкої професійної мотивації [2].

Рада Європи визначила п'ять ключових здоров'язберігаючих компетенцій, яким вона надає особливого значення і якими повинні оволодіти молоді європейці:

1. Соціально-політична компетенція – здатність брати на себе відповідальність за власне здоров'я, брати участь у спільному прийнятті рішень, регулювати конфлікти ненасильницьким шляхом, брати участь у функціонуванні та у поліпшенні демократичних інститутів.

2. Соціокультурна компетенція стосується збереження життя в полікультурному суспільстві. Щоб перешкоджати виникненню расизму або ксенофобії, поширенню клімату нетерпимості, освіта повинна «озброїти» молодь міжкультурними компетенціями, такими, як розуміння відмінностей, повага один одного, здатність жити з людьми інших культур, мов і релігій.

3. Комунікативну компетенцію можна визначити як природну здібність людини до здорового спілкування, і як складову та фундаментальну характеристику професійної компетентності, володіння усним і письмовим спілкуванням, володіння кількома мовами, які важливі в роботі та суспільному житті.

4. Інформаційна компетенція. Суть даної компетенції трактується як сукупність готовності та потреба працювати з сучасними джерелами інформації в професійній та побутовій сферах діяльності, здатність критично аналізувати інформацію.

5. Здатність вчитися протягом життя розглядається як основа безперервної підготовки в професійній діяльності, а також в суспільному та особистому здоровому житті [3].

Таким чином, компетентнісна здоров'язберігаюча парадигма – це адаптована під потреби постіндустріального суспільства, цифрову та інформаційну економіку сучасна модель освіти.

Список використаних джерел

1. Дубасенюк О. А. Модернізація системи освіти в Україні в умовах сучасних глобалізаційних процесів. Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія: монографія. Київ: ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2013. С. 253-262.
2. Кондес Т. В. Психологічні аспекти формування здоров'язберігаючих компетенцій в системі підготовки спеціалістів соціономічного профілю. *Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України*. Київ, Ніжин: П. П. Лисенко, 2018. Т. IX., Вип. 11. С. 106-114.
3. Burlakova I., Sheviakov O. Socio-psychological technologies of professional health formation. *Public Administration and Law Review*. Issue is Scientific Center of Innovative Researches OÜ (Tallinn, Estonia). Vol. 3(7), 2021.